

Адміністративне право

УДК 342.95

Зима Олександр Тарасович

доцент, кандидат юридичних наук,

доцент кафедри адміністративного права України

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Зима Александр Тарасович

доцент, кандидат юридических наук,

доцент кафедры административного права Украины

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого

Zyma Oleksandr

Associate Professor, Candidate of Law,

Associate Professor of the Department of Administrative Law of Ukraine

Yaroslav Mudryi National Law University

Зав'ялов Єгор Володимирович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Завьялов Егор Владимирович

студент

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Zavialov Yehor

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Романова Анастасія Євгеніївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Романова Анастасия Евгеньевна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Romanova Anastasiia

Student of the

Yaroslav Mudriy National Law University

**ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАНН В УКРАЇНІ : СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ
В УМОВАХ КРИЗИ**

**ЭЛЕКТРОННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УКРАИНЕ: СПЕЦИФИКА
РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА**

**E-GOVERNMENT IN UKRAINE: THE SPECIFICS OF
DEVELOPMENT IN A CRISIS**

Анотація. В статті розглянуто питання розвитку електронного урядування в Україні у часи військової агресії на території нашої держави та під впливом на такої хвороби як COVID-19, бо через масову пандемію багато закладів які надають необхідні адміністративні та публічні послуги громадянам, були змушені перейти в онлайн режим, що стало неабияким поштовхом для поширення цифровізації та модернізації законодавства, а через введення воєнного стану надання деяких адміністративних послуг було призупинено, і доступ до реєстрів обмежено, тому постає питання про дослідження даного питання.

Нами досліджено нормативно-правові засади розвитку електронного урядування в Україні. Також проаналізовано сутність, особливості та переваги функціонування технологій електронного урядування. Окремо визначено сучасний стан електронного урядування в Україні в період з 2016 року і до сьогодні, а саме відповідність законодавства України завданням розвитку електронного урядування. Актуальним є розгляд у роботі політики, цілей та завдань новоствореного органу у даній сфері, а саме Міністерства цифрової трансформації України.

Також нами розглянута політика новоствореного уряду стосовно впровадження "Держави в смартфоні" через застосунок такого

мобільного додатка як "Дія", який останнім часом здобув велику популярність у зв'язку з полегшенням механізмом надання адміністративних послуг громадянам не виходячи з дому. Через призму європейського досвіду розглянуто впровадження такого додатку як "Дій вдома", який полегшує контроль за людьми які вже захворіли чи перебувають у самоізоляції.

Окремо розглянуто питання отримання довідки про статус внутрішньо переміщеної особи, що неабияк важливо людям, які вимушено покинули домівки та потребують захисту від держави.

Наше дослідження показує, що навіть вплив надзвичайних ситуацій може призвести до позитивних зрушень у країні і прочитавши дану роботу ви зрозумієте, що плани уряду на розвиток електронного урядування є досить амбітними, але в той же час перспективними. Тому найближчим часом більшість публічних послуг можна буде отримати, використовуючи лише смартфон або комп'ютер, а через військові дії деякі послуги зазнали обмежень але вони мають тимчасовий характер, та перебувають у постійному русі.

Ключові слова: електронне урядування, "Держава в смартфоні", Міністерство цифрової трансформації, електронна послуга, внутрішньо переміщені особи, воєнний стан.

Анотація. В статье рассмотрены вопросы развития электронного управления в Украине во времена военной агрессии на территории нашего государства и под влиянием такой болезни как COVID-19, так как из-за массовой пандемии многие учреждения, оказывающие необходимые административные и публичные услуги гражданам, были вынуждены перейти в онлайн. режим, что стало большим толчком для распространения цифровизации и модернизации законодательства, а через введение военного состояния оказание некоторых административных услуг было приостановлено, и доступ к реестрам ограничен, поэтому возникает вопрос об исследовании данного вопроса.

Нами исследованы нормативно-правовые основы развития электронного управления в Украине. Также проанализированы сущность, особенности и преимущества функционирования технологий электронного управления. Отдельно определено современное состояние электронного управления в Украине в период с 2016 года и по настоящее время, а именно соответствие законодательства Украины задачам развития электронного управления. Актуально рассмотрение в работе политики, целей и задач вновь органа в данной сфере, а именно Министерства цифровой трансформации Украины.

Также нами рассмотрена политика новосозданного правительства относительно внедрения "Государства в смартфоне" через приложение такого мобильного приложения как "Действие", которое в последнее время получило большую популярность в связи с облегченным механизмом предоставления административных услуг гражданам не выходя из дома. Через призму европейского опыта рассмотрено внедрение такого приложения как "Действия на дому", которое облегчает контроль за людьми, которые уже заболели или находятся в самоизоляции.

Отдельно рассмотрен вопрос получения справки о статусе внутренне перемещенного лица, что очень важно людям, вынужденно покинувшим дома и нуждающимся в защите от государства.

Наше исследование показывает, что даже влияние чрезвычайных ситуаций может привести к положительным сдвигам в стране и прочитав данную работу вы поймете, что планы правительства на развитие электронного управления достаточно амбициозны, но в то же время перспективны. Поэтому в ближайшее время большинство публичных услуг можно будет получить, используя только смартфон или компьютер, а из-за военных действий некоторые услуги претерпели ограничения, но они имеют временный характер и находятся в постоянном движении.

Ключевые слова: электронное управление, "Государство в смартфоне", Министерство цифровой трансформации, электронная услуга, внутренне перемещенные лица, военное положение.

Summary. The article considers the development of e-government in Ukraine during the military aggression in our country and under the influence of such a disease as COVID-19, because due to the mass pandemic many institutions that provide necessary administrative and public services to citizens were forced to go online regime, which was a great impetus for the spread of digitalization and modernization of legislation, and due to the imposition of martial law, the provision of some administrative services was suspended and access to registers was limited, so the question arises to study this issue.

We have studied the legal framework for the development of e-government in Ukraine. The essence, features and advantages of functioning of e-government technologies are also analyzed. The current state of e-government in Ukraine in the period from 2016 to the present is determined separately, namely the compliance of Ukrainian legislation with the objectives of e-government development. Consideration in the work of the policy, goals and objectives of the newly created body in this area, namely the Ministry of Digital Transformation of Ukraine, is relevant.

We also considered the policy of the newly formed government regarding the introduction of "State in a smartphone" through the use of such a mobile application as "Action", which has recently become very popular due to the simplified mechanism of providing administrative services to citizens without leaving home. Through the prism of European experience, the introduction of such an application as "Action at home", which facilitates the control of people who are already ill or in self-isolation.

The issue of obtaining a certificate of internally displaced person status was considered separately, which is very important for people who have been forced to leave their homes and need protection from the state.

Our research shows that even the impact of emergencies can lead to positive developments in the country, and after reading this paper you will understand that the government's plans to develop e-government are quite ambitious, but at the same time promising. Therefore, in the near future, most public services will be available using only a smartphone or computer, and due to hostilities, some services have been restricted but are temporary and in constant motion.

Key words: *e-government, “State in a smartphone”, Ministry of Digital Transformation, e-service, internally displaced persons, martial law.*

Постановка проблеми. Електронна держава, цифровізація публічного адміністрування, електронні послуги уже не сприймаються як принципова новація. Однак кризові явища з якими зіткнулася наша країна, а саме пандемія COVID-19, військова агресія з боку Російської Федерації показали нам електронне урядування в новому ракурсі. Тепер стало очевидним, що цифровізація державного управління дає змогу втілити в життя завдання недосяжні за інших обставин. Тому дослідження розвитку електронного урядування в умовах кризи є важливим, оскільки в майбутньому від нього залежатиме не просто ефективність державної влади а й доля багатьох мільйонів осіб.

Актуальність дослідження. Починаючи з 2019 року, в Україні повного оберту набрав процес цифровізації усіх сфер людського життя. Він стосується і можливості кожного зручно та зрозуміло отримувати публічні послуги та брати участь в публічному адмініструванні. Зараз, ще на початку впровадження нових технологій, необхідно дослідити цю реформу, щоб в майбутньому кожному індивіду було зрозуміло що і навіщо змінилося. Також, як показує не дуже втішна статистика, нам доводиться жити в епоху пандемії, зараз продовжується збройна агресія Російської Федерації, тому цифровізація усіх сфер життя, за допомогою якої кожен зможе віддалено

робити свої справи, є дуже перспективною та корисною ціллю для нормалізації життя кожної особи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тематика цифровізації та діджиталізації суспільного життя є ще досить молодою, тому не так багато вчених досліджували її. Однак у цьому дослідженні будуть використані праці таких науковців: Лунін Д. С. [6], В. Авер'янов [10], Наливайко Л. Р. [4], Є. Герасименко [4], М. Малиха, М. Микитенко, Л. Шестак, Берназюк О. [2], В. Галуцько [11], О. Кузьменко [11].

Мета статті полягає в аналізі реформування, яке спрямоване на повну цифровізацію суспільного життя України, в часи пандемії та військового стану, запровадженого з 24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 . Також необхідним є розгляд основних державних інститутів, які сприяють цифровому перетворенні України.

Виклад основного матеріалу. Людство протягом усього свого існування постійно намагається покращити умови життя будь-яким доступним способом. Свого часу почали з'являтися паровози, автомобілі, сучасні літаки, тощо. Саме розвиток науково-технічного прогресу сприяв появі нових технологій, які значно спрощували людське життя. На початку ХХІ століття розпочалась нова епоха в галузі технологій, яка була пов'язана з появою інтернету, який значно спростив життя людини у різних сферах. За допомогою інтернету, людина може робити надзвичайні речі та отримувати різноманітні послуги, які раніше могла отримати тільки офлайн. Один з проявів - запровадження нових технологій в систему надання адміністративних послуг, надання їх онлайн. Зазначимо, що Україна робить значні успіхи в цьому!

У 2016 році було ухвалено важливий документ - Концепцію щодо надання та розвитку електронних послуг, яка була затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні». В ній електронна послуга

визначалась як адміністративна та інша публічна послуга, що надається суб'єкту звернення в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем [1]. Можливість отримання електронної послуги прямо передбачена в статті 9 Закону України «Про адміністративні послуги». Для цього був створений Єдиний державний вебпортал електронних послуг. Таке переведення адміністративних послуг в онлайн, за думкою науковців, виконує декілька позитивних моментів, серед яких: значно спрощує процес надання цих послуг, а також знижує рівень корумпованості в даній сфері [2, с. 197].

Вищезгадана Концепція розвитку електронних послуг, передбачала, що її реалізації буде відбуватись у три етапи: 1 етап - на 2016-2017 роки, у цей період необхідним було створення технічної та нормативної бази задля найбільш вдалого запровадження великої кількості нових послуг у майбутньому, також важливо було встановити на законодавчому рівні критерії безпеки (низький, середній, високий) для альтернативних для цифрового підписів; 2 етап - 2018-2019 роки: передбачалось оптимізувати порядок надання електронних послуг та залучити велику кількість юридичних та фізичних осіб до використання цих послуг; 3 етап - на 2020 рік вже планувалось забезпечити надання електронних послуг в усіх сферах суспільного життя [1].

Загалом електронні адміністративні послуги виділяються трьома основними ознаками: 1) вона є результатом публічно-владної діяльності, яка надається шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних систем; 2) вона надається за заявою юридичної або фізичної особи, яка подається онлайн через Єдиний державний вебпортал електронних послуг; 3) саме надання електронних адміністративних послуг значно знижує корумпованість системи, пришвидшує їх надання, мобілізує зусилля для

якості та кількості таких послуг та загалом зменшує витрати з державного бюджету на їх надання [2, с. 196-198].

У 2020 році почалася масова пандемія COVID-19, що призвело до суттєвих зміни у життєдіяльності багатьох держав світу, у тому числі і України. Так, було запроваджено надзвичайний стан або режим карантину в країнах або в окремих регіонах чи сферах.

Вимушена самоізоляція мільйонів людей різко збільшила значення інтернету та всього, що можна зробити з його допомогою: отримання інформації, здійснення покупок, ведення бізнесу, взаємодії з державними органами. Зазначимо, що серед іншого, нинішня пандемія підкреслює важливість руху України в напрямку подальшого і максимального розвитку електронного урядування. Воно не лише мінімізує фінансові та організаційні втрати держави, а й стабілізує можливість реалізації прав та законних інтересів громадян, сприяти досягненню публічних інтересів.

Задля протидії поширенню COVID-19 в Україні запущено мобільний застосунок «Дій вдома», який призначений для контакту з особою та контролю за дотриманням обов'язкової самоізоляції на час карантину [9].

Що ж стосується функціоналу, то до нього входять:

- підтвердження місця проходження самоізоляції з визначенням геолокації;
- фотопідтвердження перебування за місцем проходження самоізоляції;
- екстрений виклик на гарячу лінію МОЗ України;
- запланований функціонал для моніторингу розвитку симптомів.

З середини 2019 року в Україні розпочався новий етап розвитку електронних послуг та масової цифровізації в державному управлінні. 21 червня 2019 року Президент України Володимир Зеленський анонсував нову програму «Державу в смартфоні», електронний проект, через який українцям стануть доступні всі державні послуги за допомогою смартфона, швидкісного інтернету та цифрового підпису [3]. Завдяки цьому проекту

буде значно підвищений рівень довіри українців до держави загалом, оскільки буде знижений рівень корумпованості в процесі наданні послуг, через відсутність необхідності спілкування людей з різними посадовими особами. Також надання послуг за допомогою онлайн сервісів на думку Президента України, в 20 разів дешевше ніж офлайн [4, с. 750].

«Держава в смартфоні» - це перш за все можливість отримання послуг в електронному вигляді (е-послуги): це народження, вступ до дитячого садка, школи, університету, отримання паспорта та посвідчення водія, реєстрація автомобіля чи нерухомості, землі, шлюбу тощо. Сьогодні кожна типова ситуація – це величезна незручність, стрес та корупція. Даний проект надає можливість розв'язати всі ці ситуації в один клік за допомогою смартфона чи ноутбука, де людина матиме свій особистий електронний підпис. На даний час в Україні вже створено близько 100 електронних послуг, але в подальшому планується збільшення їх кількості. Найбільш популярними послугами, якими українці користуються онлайн є отримання довідки про несудимість, оформлення житлових субсидій, тощо. Також важливим нововведенням стало відкриття можливості для реєстрації підприємницької діяльності онлайн. Так, сьогодні зареєструвати фізичну особу підприємця можна лише за 30 хвилин, при чому етапи реєстрації були скорочені з 30 до 3. З першого грудня 2021 року вступив в силу новий Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні», згідно з яким сьогодні кожна особа, яка має цифровий електронний підпис, може задекларувати своє місце проживання, чим значно спрощується такий процес, зменшується витрата часу та грошей [8].

Всі ці нововведення свідчать про те, що впровадження «Держави у смартфоні» вже запущено, однак ще досить великий шлях попереду для отримання кінцевого результату у вигляді створення повної автоматизації,

коли управлінське рішення прийматиме не чиновник, а автоматична програма на основі закладених простих алгоритмів [4, с. 752].

Одним з найцікавіших та найскладніших процесів запровадження програми «Держава в смартфоні» є створення повноцінного електронного уряду. Електронний уряд - це така модель державного управління, яка заснована на використанні сучасних інформаційних технологій, яка функціює з метою підвищення рівня прозорості влади, збільшення довіри населення до держави та значне спрощення порядку надання різноманітних державних послуг. Впровадження даної новації в сферу державного управління потребує значних зусиль та часу, але саме це направлення є найактуальнішим для громадян та створення розвиненої держави [4, с. 749-751]. Цікавою є політика Кабінету Міністрів України у цьому напрямку. Так сьогодні одним з головних завдань для держави є створення такої цифрової держави, в центрі якої буде знаходитись людина. Тобто створити просту та зрозумілу країну для кожного, в якій буде відсутність черг, проста процедура отримання державних послуг, більше життя. Дія - це взаємодія Держави і кожного окремого індивіда («Я») [5].

Портал «Дія» став стартом для будівництва електронного уряду. Це те, про що мріяли громадяни нашої країни, щоб держава була ефективною, майже непомітною, не створювала проблем, а навпаки стала зручним сервісом. Тепер українцям більше не потрібно буде витратити час і нерви у нескінченних чергах адміністративних установ, а достатньо буде відкрити додаток у власному смартфоні, який матиме усе необхідне для оформлення необхідних послуг. У цьому аспекті цікавим та корисним буде досвід Польщі, яка вже пройшла шлях до створення електронного уряду. Починаючи з 2015 року всі її нововведення рухались у напрямку до повної діджиталізації усіх державних послуг. Для цього було створене окреме міністерство, а саме Міністерство цифровізації, діяльність якого спрямована на впровадження сучасних технологій. До них належать: по-перше -

забезпечення взаємодія кожного окремого індивіда з державою; по-друге - створення умов для виконання своїх посадових функцій держслужбовцями, а по-третє - спрощення та підвищення можливостей для ведення бізнесу в даній країні.

Україна вдало запозичила зарубіжний досвід діджиталізації, який став підґрунтям для створення у вересні 2019 року нового міністерства - Міністерства цифрової трансформації України. На це міністерство покладена основні повноваження у втіленні в життя програми Президента України «Держава в смартфоні». Тому необхідним є з'ясування особливостей правового статусу даного міністерства, його основних завдань та повноважень.

18 вересня 2019 року Кабінет Міністрів України затвердив Положення про міністерство цифрової трансформації України, яким було фактично засноване дане міністерство та визначено головні його завдання та повноваження [7]. Постає питання, хто ж раніше виконував функції зі сприяння впровадження електронного урядування, адже Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні була сформована ще в 2016 році. В 2014 році було засноване Державне агентство з питань електронного урядування України, яке реорганізовано 2 вересня 2019 року. Тобто, розвиток електронного урядування відбувався і раніше, але починаючи з 2019 року, в Україні почали приділяти значно більше уваги питанню діджиталізації в системі державного управління, проблему було піднято до міністерського рівня і, відповідно, створено Міністерство цифрової трансформації України, яке скеровує процес реалізації програми Президента України «Держава в смартфоні».

Міністерство цифрової трансформації є головним органом у системі органів виконавчої влади в Україні, що забезпечує реалізацію політики у таких напрямках як : сфера цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та

електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; сфера впровадження електронного документообігу; сфера розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; сфера відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; сфера розвитку та функціонування правового режиму Дія Сіті [7].

Основними складовими адміністративно-правовий статус цього центрального органу виконавчої влади є повноваження, цілі та завдання.

Цілі Міністерства цифрової трансформації України чітко викладені на його офіційному сайті. До них належать наступні : (а) зробити 100% публічних послуг для громадян та юридичних осіб у цифровому форматі; (б) 95% населених пунктів України та їх соціальних об'єктів зможуть мати доступ до повноцінного швидкісного інтернету; (в) близько 6 млн. осіб будуть залучені до програми розвитку цифрових навичок (це є важливим аспектом, оскільки зараз в Україні велика частка людей віком від 30 років, які погано обізнані з новими технологіями та майже не знають як ними користуватись); (г) доля ІТ у ВВП країни повинна досягти приблизно 10%. В цілому поставлені цілі є досить амбітними та розраховані на тривалу перспективу. Сьогодні дійсно розвиток інформаційних технологій є майбутнім для всіх країн світу, оскільки науково-технічний прогрес не стоїть на місці.

Наступним важливим елементом адміністративно-правового статусу Міністерства цифрової трансформації України є завдання. Аналізуючи нормативно-правові акти стосовно даного центрального органу виконавчої влади, можна зробити висновок, що чітко визначених завдань немає, єдине, що вказано у яких сферах Міністерство формує та реалізує державну політику. На основі цього можна виокремити такі загальноприйняті у науці завдання: 1) завдання стосовно державного управління - розвиток

цифрового урядування, цифрової економіки, запровадження електронного уряду; 2) завдання з соціального та громадського сервісу - розвиток цифрових навичок в населення, електронні адміністративні послуги, електронна аутентифікація, розвиток технологічної бази для запровадження електронного державного урядування; 3) завдання стимулювання юридичних осіб та фізичних осіб підприємців - розвиток електронної комерції, ІТ індустрії, спрощення доступу до послуг підприємців тощо [6, с. 229].

Стосовно повноважень, то їх можна поділити на кілька підгруп, а саме загальнодержавні, адміністративні, регіональні, соціальні та підприємницькі. Загалом таких повноважень в Положенні про Міністерства цифрової трансформації України, як в будь-якого центрального органу виконавчої влади, досить багато. Проаналізувавши їх, можна зробити висновок, що найголовнішими з повноважень загальнодержавні (узагальнення практики застосування законодавства, підготовка проектів актів, тощо) та адміністративні (розробка нормативно-технічної документації, виконання функції генерального державного замовника Національної програми інформатизації та інших державних програм цифровізації, тощо) [6, с. 229-233]. Пріоритетна роль виділена для адміністративних повноважень, що є доказом важливості створення та запровадження системи електронного урядування.

Що стосується взаємодії Міністерства цифрової трансформації, то в установленому законом порядку вона співпрацює з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, створеними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а

також з підприємствами, установами та організаціями. Відповідно можна навести приклади таких угод, а саме : між Міністерством цифрової трансформації та Міністерством охорони здоров'я України, укладено договір про забезпечення механізму електронної інформаційної взаємодії для здійснення повноважень, визначених законодавством, в тому числі передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 (зі змінами); між Міністерством цифрової трансформації та Пенсійним фондом України [14], та іншими органами публічної влади в країні. Також у рамках вже міжнародної взаємодії Міністерство отримує технічну підтримку завдяки таким проектам : EGOV4UKRAINE, TAPAS, EGAP, ПРООН в Україні. За якими ми в змозі отримати сучасне та необхідне обладнання для впровадження новітніх технологій.

Завершуючи огляд адміністративно-правового статусу Міністерства цифрової трансформації, можна зробити висновок, що саме цілі, повноваження та завдання чітко окреслюють особливості діяльності даного міністерства. Загалом даний орган центральної виконавчої влади є дуже важливим для запровадження в життя дієвого та доступного усім електронного уряду.

Через військову агресію Російської Федерації на території нашої держави, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року було введено воєнний стан, і було призупинено надання адміністративних послуг та обмежено доступ до більшості реєстрів [12]. Але багато адміністративних послуги потрібні навіть в умовах війни. Для відбудови України стануть нагально необхідними, нині не дуже важливі, послуги у земельній, будівельній та інших сферах, пов'язаних з функціонуванням економіки.

Які ж саме послуги стали недоступними в умовах воєнного часу? Так дійсно після початку збройної агресії дуже багато реєстрів та баз даних було

вимкнено для збереження інформації. Міністерство цифрової трансформації повідомляє, що наразі комплексна адміністративна послуга «Малятко» недоступна, а зареєструвати народження дитини під час воєнного стану можна в будь-якому відділі державної реєстрації актів цивільного стану, який наразі працює. Також було змінено процедуру видачі свідоцтв про народження, смерть, шлюб, зміну імені. Щодо реєстрації факту смерті, то вона здійснюється в будь-якому відділі державної реєстрації актів цивільного стану, який наразі працює незалежно від місця смерті чи проживання померлої особи. Державна реєстрація шлюбу також може відбуватися в будь-якому відділі державної реєстрації актів цивільного стану, який наразі працює, але тепер дозволяється проводити реєстрацію у день подання відповідної заяви без дотримання місячного строку.

Важливо зауважити і про зміни в паспортних послугах, адже з початком введення воєнного стану в Україні було частково призупинено роботу органів Державної міграційної служби, через що в застосунку в Дії деякі цифрові документи були недоступні, але згодом з'явилися. Багато громадян України через бойові дії втратили доступ до документів, які посвідчують особу, тому через це було створено «Документ, який повинен посвідчувати особу в умовах воєнного стану». Також необхідно зазначити, що з 24.02.2022 було повністю зупинено процес реєстрації місця проживання громадян не тільки через застосунок, а й через особисте відвідування органів місцевого самоврядування, ДРАЦС, але лише за місцем зберігання актового запису. Це досить сильно впливає на можливість реалізації громадянами своїх прав та виконанням своїх повноважень органами влади.

Однак не все так негативно. В важкий для країни часне зупиняється розробка нових функцій в застосунку Дія, про що буде йти далі.

У зв'язку з бойовими діями багато мільйонів громадян були змушені залишити своє місце проживання. Тому виникло право на отримання

статусу внутрішньо переміщеної особи (ВПО), його отримали особи, які були змушені покинути своє постійне місце проживання у зв'язку з воєнними діями, тобто, які перемістились з регіонів, де ведуться активні бойові дії. Перелік цих регіонів визначений Урядом у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 №204 – для «Підтримки: Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Запорізька, Київська області, м. Київ, Луганська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Харківська, Херсонська, Чернігівська області.

Для отримання статусу ВПО потрібно стати на відповідний облік та отримати довідку ВПО, а вже постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 №269 передбачила можливість отримання статусу ВПО і через Єдиний державний веб портал електронних послуг (Портал Дія) [13].

Для подання заяви з використанням мобільного додатку Порталу Дія внутрішньо переміщеній особі необхідно встановити мобільний додаток Порталу Дія на електронний пристрій, критерії якого підтримують використання такого додатка, підключений до Інтернету, та пройти електронну ідентифікацію та автентифікацію з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації, електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, або інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначного встановлення особи. Особисто подати заявку, і тоді довідка видається безоплатно у день подання заяви про взяття на облік.

Отже, щоб без перешкод отримати статус ВПО, у застосунку має відображатися картка платника податків та один із паспортів: ID-картка або закордонний біометричний паспорт, бо особисті дані для формування довідки отримуються саме з біометричних паспортів.

Висновки. Отже, підсумовуючи наведене, зазначимо, що електронна послуга - це адміністративна або будь-яка інша послуга, яка надається фізичній та/або юридичній особі в електронній формі, тобто без особистого

відвідування органів влади. Процес повної цифровізації державного управління вже запущено, провідну роль в якому відіграє Міністерство цифрової трансформації, однак до кінцевих результатів ще треба пройти довгий шлях. Тяжкі часи негативно впливають на всі сфери життя суспільства, в тому числі і на електронного урядування. В умовах воєнного стану дуже багато електронних послуг, які розраховувались на мирний час, стали недоступними. Разом з тим останні роки показали, що електронне урядування в кризових умовах відкриває перед Урядом багато можливостей, недосяжних без його використання. Це йде на користь як державі так і окремому громадянину і суспільству загалом. Так реакцією на COVID-19 в Україні було запровадження мобільного застосунку «Дій вдома», використання електронного сертифікату про щеплення, ба навіть механізму для електронного оформлення премії за щеплення. В умовах війни диджеталізація державного управління дозволила спростити отримання статусу Внутрішньо-переміщеної особи, з подальшим оформленням виплат, організувати фіксацію збитків, завданих війною та воєнних злочинів. Більше того, застосунки стали знаряддям боротьби, їх використовують для оголошення повітряної тривоги, інформування ЗСУ та правоохоронних органів про переміщення ворога, тощо. Це іще раз підтвердило що орієнтація на розбудову електронного Уряду та електронної держави абсолютно виправдані, а електронні послуги стали невід'ємною частиною життя, навіть в важких умовах сьогодення.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 918-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-p#Text>

2. Берназюк О. Адміністративні електронні послуги: поняття та умови впровадження в Україні // Підприємство, господарство і право // Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2019. №5. С. 196–199.
3. Путимцева Т. Держава у смартфоні: команда Зеленського пояснила, як полегшити життя українцям [Електронний ресурс] / Тори Путимцева. 2019. URL: <https://znaj.ua/politics/241648-derzhava-u-smartfoni-komanda-zelenskogo-royasnila-yak-polegshiti-zhittya-ukrajincyam>
4. Наливайко Л. Р., Возна Д. В. Держава у смартфоні: вектори розвитку крізь призму діджиталізації // Scientific achievements of modern society. Abstracts of the 5th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2020. P. 748-758.
5. Реформи: Ефективне врядування «Розвиток електронних послуг» [Електронний ресурс] // Урядовий портал. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/rozvitok-elektronnih-poslug>
6. Лунін Д.С. Адміністративно-правовий статус міністерства цифрової трансформації України // Адміністративне право і процес. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2020. С. 225-235.
7. Питання Міністерства цифрової трансформації [Електронний ресурс]. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>
8. Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні». 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1871-20#Text>
9. Як працює застосунок «Дій вдома» [Електронний ресурс]. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-pracyuye-zastosunok-dij-vdoma>

10. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / [Голова ред. кол. В.Б. Авер'янов]. Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
11. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
12. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
13. Про внесення змін до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи // Постанова Кабінету міністрів України від 13 березня 2022 р. № 269. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-2022-п#Text>
14. Про затвердження Порядку обміну інформацією між Пенсійним фондом України та Міністерством освіти і науки України // Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2021 р. № 9-1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0596-21#Text>

References

1. On approval of the Concept of development of the electronic services system in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 16, 2016 № 918-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-p#Text>
2. Bernazyuk O. Administrative electronic services: concepts and conditions of implementation in Ukraine // Enterprise, Economy and Law // Research institute of private law and entrepreneurship named after academician F.G. Burchak NAprN Ukraine. 2019. №5. P. 196–199.
3. Putymtseva T. The state in the smartphone: Zelensky's team explained how to make life easier for Ukrainians [Electronic resource] / Tory Putymtseva.

2019. URL: <https://znaj.ua/politics/241648-derzhava-u-smartfoni-komanda-zelenskogo-poyasnila-yak-polegshiti-zhittya-ukrajincyam>
4. Nalivayko L.R., Vozna D.V. State in the smartphone: vectors of development through the prism of digitalization // Scientific achievements of modern society. Abstracts of the 5th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2020. P. 748-758.
 5. Reforms: Effective governance "Development of electronic services" [Electronic resource] // Government portal. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/rozvitok-elektronnih-poslug>
 6. Lunin D.S. Administrative and legal status of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine // Administrative Law and Process. Kyiv: Kyiv University Publishing and Printing Center, 2020 P. 225-235
 7. Issues of the Ministry of Digital Transformation [Electronic resource]. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>.
 8. Law of Ukraine "On the provision of public (electronic public) services for the declaration and registration of residence in Ukraine". 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1871-20#Text>
 9. How the application "Action at home" works [Electronic resource]. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-pracyuye-zastosunok-dij-vdoma>.
 10. Administrative law of Ukraine. Academic course: textbook / [ed. count. V.B. Averyanov]. Kyiv: Yurydychna Dumka, 2004. Vol. 1. General part. 584 s.
 11. Administrative law of Ukraine. Full course: textbook / V. Galunko, P. Dikhtievsky, O. Kuzmenko, etc.; for ed. V. Galunka, O. Pravotorova. Third edition. Kherson: OLDI-PLUS, 2020. 584 p.
 12. On the introduction of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine of February 24, 2022 №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

13. On amendments to the Procedure for registration and issuance of a certificate of registration of an internally displaced person // Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 13, 2022 № 269. Kyiv. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-2022-п#Text>
14. On approval of the Procedure for the exchange of information between the Pension Fund of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine // Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 4, 2021 № 9-1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0596-21#Text>